

Aningaasaateqarfimmi aningaasat katersat ileqqaakkallu erniaat taamaallaat atorpeqarsinnaaneri siunertaralugu Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaannut nr. 6, 5. december 2008-meersumut allannguutissamik saqqummiussinissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 6, 5. december 2008-meersup allanngortinneqarnissaanut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, imaalillugu Inatsisartut ukiut tulleriissut aappassaanni nunatta karsiata naatsorsuutaanik aatsaat akuersereeraangata aningaasaateqarfik aallartinneqartassasoq, aatsaallu ukiumi naatsorsuiffiusumi aatsitassanit isertitat 10 millioner kroninit annertunerusimappata. Inatsisartut inatsisaat ukiup tullissaani 1. januarimi atuutilissaaq imaluunniit Naalakkersuisut aalajangiippata siusinnerusukkut. 10 millioner kronit taaneqartut Inatsisartut ukiumi pineqartumi Aningaasaqarnermut inatsisaat naapertorlugu ataatsimut isigalugu akit akissarsiallu nalingannut naleqqussarneqartassapput.

Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 6, 5. december 2008-meersup allanngortinneqarnissaanut kingusinnerpaamik UPA2016-imi Naalakkersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, imaalillugu Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaanni aatsitassarsiornermit isertitanut paasinninnera Namminersorneq pillugu inatsimmi aatsitassarsiornermit isertitanut paasinninnermit immikkoortinneqassasoq. Allannguinermi tigussaasumik atortut, soorlu oliamik maqisuunnginnissamut atortut, illuutit sanaartukkalluunniit allat atortullu Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfiani aatsitassarsiornermit isertitatut naatsorsuutigineqannginnissaat allanneqartariaqarpoq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Inatsimmut ataatsimut, tassalu Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 5. december 2008-imeersumut pingasunik allannguutissatut siunnersuutit saqqummiussinissamut Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuutit pingasuusunut Naalakkersuisut qujapput.

Naalakkersuisut siunnersuutit akissuteqaammi ataatsimi akissuteqarfigissavaa.

Siunnersuutit Inatsisartut 2013-imi ukiaanerani ataatsimiinneranni suliarineqaqqaarput aammalu 2014-imi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinnissaannut Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu inatsisip allannguuteqartinneqarnissaanik siunnersuummik saqqummiussinissamik Naalakkersuisut peqquneqarnerannik malitseqarluni. Taamanikkut Naalakkersuisuusut taamaaliorput aammalu 2014-imi upernaakkut ataatsimiinnissamut allannguutissatut siunnersuut, atuutsitsilernissamut aalajangersakkanik allannguuteqartitsinissaq pillugu aamma pigisat tigussaasut isertitanut nassuiaassummi Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfimmut atuuttumi ilanngunneqartannginnissaanik imaqarpoq. Allannguutissatut siunnersuut 2014-imi upernaakkut ataatsimiinnermi siullermeerneqarpoq, aappassaanneerneqarnissaa aamma pingajussaanneerneqarnissaa 2014-imi ukiakkut ataatsimiinnissamut kinguartinneqarlutik. 2014-imi upernaakkut siunnersuutip siullermeerneqarnerani Inatsisartuni amerlanerussuteqartut siunnersuutip itigartinneqarnissaa inassutigaa. Qinersinissamik nalunaarutiginninneq pissutaalluni siunnersuut atorunnaarpoq.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutit saqqummiunneqartunut pingasunut taakkununga Naalakkersuisut makkuninnga oqaaseqaatissaqarput:

Atuutsitsilernissamut aalajangersakkamut tunngatillugu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik, 2014-imi upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiunneqartumut naapertuuttumik aammalu oqaluuserisassani immikkoortoq 121-imi aalajangiiffigisassatut siunnersuummut naapertuuttumik, 2015-imi ukiaanerani ataatsimiinnermi saqqummiussilersaarput.

Aammattaaq Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfimmut tunngatillugu pigisat tigussaasut naatsorsorneqartarnerat pillugu allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut 2016-imi upernaakkut ataatsimiinnissamut saqqummiussilersaarput. Taamaattoq taamatut allannguuteqartitsineq, inatsisissatut siunnersuummut 2014-imi upernaakkut siusinnerusukkut Inatsisartuusut suliarisaannut nassuiaatini nassuiarneqartut, siunertaanngitsumik sunnuteqannginnissaata qulakkeerneqarnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat. Tamanna tunngavigalugu oqaluuserisassani immikkoortoq 122-imi aalajangiiffigisassatut siunnersuutip itigartinneqarnissaa Naalakkersuisut inassutiginiarpaat.

Ukiup siuliani ernianit annertunerusunik aningaasaateqarfimmit aningaasanik tiguisoqarsinnaasoq Inatsisartut aalajangiisinaanerat, Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik pillugu inatsimmi maannakkut aalajangersakkani ajornartinneqanngitsoq Naalakkersuisut isumaqatigaat. Pingaartumik erniat pappiaqqani qularnaarneqartuni, soorlu

obligationini 0 %-imut qanittumik annertussuseqarpata, tamannalu maannakkut inissisimaffigineqarpoq. Namminersorlutik Oqartussat ukiumi ataatsimi isertitanut nassuiaassut naapertorlugu 75 mio. koruunit sinnerlugit aatsitassarsiornermi isertitaqarsimappata tamanna aamma pisinnaavoq. Tamatuma kingorna tamanna ataatsimoortumik tapiissutit annikillinerannik malitseqartussaavoq. Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik pillugu inatsimmi § 7, imm. 2-imi allassimavoq, piffissaq aatsitassarsiornermit isertitat, tamatuma kingorna ataatsimoortumik tapiissutit annikillinerannik malitseqartussanngorlutik annertussuseqalernissaat sioqqullugu, aningaasaateqarfimmit tunniussisoqarsinnaanngitsoq. Taamatuttaaq § 7, imm. 2-imut nassuiaatini allassimavoq, naalagaaffiup ataatsimoortumik tapiissutaasa annikillinerisa sapinngisamik aningaasaateqarfimmit taamaaqataanik annertussusilimmik tunniussinermit illuatungilerneqarsinnaanissaasa qulakkeerneqarnissaa tamatumunnga siunertaasoq. Erniat annertussusaat apeqputaatinnagu tamanna atuuppoq.

Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik pillugu inatsimmi aalajangersakkap taassuma allannguuteqartinneqarnissaa Naalakkersuisut inassutigisinnaanngilaat, tassami taamaattoqassappat, ataatsimoortumik tapiissutit annikillissutaasa matussusernissaannut periarfissaqanngippat, maannakkut kinguaariit siunissami pisussanut sanilliullugu ajornerusumik inissisimatinneqalernerat tamatuma kingunerisinnaavaa. Tamanna tunngavigalugu ullormut oqaluserisassani 120-p ataani aalajangiiffigisassatut siunnersuutip itigartinneqarnissaa Naalakkersuisut inassutigisavaat.

Pingaarnertigut eqqarsaatigineqartoq tassaavoq, aatsitassarsiornermi isertitat siunissami kinguaariit atugarissaarnerannut tunngavissanut qulakkeerissasut, tamannalu ataatsimoortumik tapiissutit annikillissutaannut matussutissatut aningaasaateqarfimmit aningaasanik tigusisoqarpat suli pissaaq. Assersuutigalugu aatsitassarsiornermit isertitat 275 mio. koruuniusut, aningaasaateqarfimmut akilerneqartut, tamatuma kingorna ataatsimoortumik tapiissutit 100 mio. koruuninik annikillinerannik malitseqartussaapput. Maannakkut kinguaariit atugarissaarnerat atuutsiinnarniarlugu 100 mio. koruunit aningaasaateqarfimmit ilanngaatigineqareeraluurtulluunniit, aningaasaateqarfimmi suli 175 mio. koruunit pigineqassapput.

Ataatsimoortumik tapiissutit annikillissutaannik aningaasalersuinerup saniatigut, aningaasaateqarfik § 6 naapertorlugu aatsitassarsiornermik suliaqarnermi aningaasaliinernut aningaasartuutunik, aatsitassarsiornermi suliaqarnermi aningaasartuutitut aamma naalagaaffimmit suliassat akisussaaffigilerlugit tiguneqartut isumagineqarnerinut aningaasartuutitut aningaasalersuisinnaavoq. Taamaattoq § 7-imi aalajangersakkat aqqutigalugit aamma ingerlatanut allanut matuma siuliani taaneqartunit allaanerusunut aningaasalersuinissaq periarfissaqarpoq.

Taamaattumik ilusiliaasinnaasut, ataatsimoortumik tapiissutini annikillissutaasut matussuserniarlugit tigusinerit ilaatinngit, aningaasaateqarfimmit aningaasanik ernianit annertunerusunik tigusinissamut periarfissanik killiliisunik misissuinissamut Naalakkersuisut

piareersimapput. 2012-imut Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit nalunaarusiaanni uparuarneqarpoq, isumaqarlutik atuinissamut periarfissat Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik pillugu inatsimmi nassuiarneqartut, atituallaartumik oqaasertalerneqarsimasut. Taamaattoq Naalackersuisut isumaqarput, maleruagassami allassimappat aningaasaateqarfimmit tiguneqarsinnaasut annerpaat tassaasut ukiup siuliani erniat, tamanna killilersuivallaartoq. Assersuutissaq aamma tassaasinnaavoq Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfiup annertooujussuarnik milliardinik pigisaqalerluni inerisarneqareernerata kingorna niuerutigineqarsinnaasumik uuliamik nassaartoqarpat aammalu Namminersorlutik Oqartussat Nunaoil akiliunneqarluni suleqataasoq aqutugalugu uuliasiorfimmik piginneqataalernissamik periarfissamik atorluanaanissamik kissaateqarluni. Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfimmi aningaasaatini pissarsiarineqarsinnaasumit annertunerujussuarmik erniaqartillugu Nunaoil nunani tamalaani aningaasaatinut niuerfimmi aningaasanik taarsigassarsissappat, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni niuernerussaaq pitsaanngitsaq.

Erniat saniatigut aningaasanik atuinissamut ilusiliaq qanoq isikkoqarsinnaanersoq Naalackersuisut naammassisamik siunnersuutissaqanngillat. Siunnersuut tassaasinnaavoq ataatsimoortumik tapiissutit annikillissutaasa aningaasalersorneqarnissaannit, aamma naalagaaffimmit suliasanik akisussaaffigilerlugit tiguisoqassappat killissat aalajangersimasut iluannit allaanerusunut siunertanut aningaasanik ernianit annertunerusunik tiguisoqarsinnaalernissaa sioqqullugu, aningaasaateqarfik aningaasanik annertooujussuarnik milliardikkaanik minnerpaamik pigisaqalernissamut inerisaassasoq. Peqatigisaanik piunasaqaatigineqarsinnaavoq aningaasat aningaasaateqarfimmit tiguneqartut, ingerlatsinermut aningaasartuutitut matussutissatut atorneqarsinnaanngitsut, kisianni taamaallaat suliniutini aningaasaliinernut, pisortat aningaasaliisarnerannut qitiusumik tunngavissarititaasunik naammassinnittunut atorneqarsinnaasut, tassa imaappoq suliniutit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasut aammalu aningaasaqarnermut politikikkut attassisinnaanermut iluaqutaasussat.

Ilusiliamik siunissami periarfissatut ilusilianik amerlanerpaanik sillimaffiginniffiusussamik, aammalu siunissami kinguaariit atugarissaarnerannik sapinngisamik annertunerpaamik qulakkeerisussamik suliaqarnissamut, sukumiisumik qulaajaanermik suliaqarnissaq pisariaqartinneqartussaavoq.

Maannakkut pisut ernianut tunngasunik sakkussani (obligationit), maannakkut inatsisini tunngavissat tunngavigalugit aningaasaateqarfiup aningaasaliinerisa 75 – 85 %-iattut annertussuseqartussani, erniat appasissorujussuunerisa kingunerisaanik, Naalackersuisut aamma aningaasaateqarfiup annasaqarsinnaaneranut ilisarnaataasut annertuumik annertusitinnagit aningaasaliisarnermut politikkip qasukkartinneqarnissaanut periarfissat misissorniarpaat. Maannakkorpiaq pigisat 100 mio. koruuniugaluarpataluunniit erniat aningaasaateqarfiup ingerlatsinermut aningaasartuutaannut aningaasalersuutissatut naammattussat qulakkeerneqarsinnaassanngitsut ilimanarpoq. Taamaattumik sakkussanut nammineq aningaasaatinut tunngasunut inissinneqarsinnaasut (assersuutigalugu aktaatit, pigisat aalaakkaasut il.il.) maannakkut 15 – 25 %-iniit annertusineqarsinnaanersut

isumaliutersuutigineqarsinnaavoq. Tamatuma ernianik ungasissorujussuarmut aningaasaliisartut, soorlu Norgemiut pensioninut aningaasaateqarfiata aamma Danmarkimi ATP-ip angusimasaattut annertussusilinnik angusaqarnissamut periarfissaq pitsaanerulersissavai.

Tamatuma saniatigut pigisanik annertuunik inerisaasoqarnissaata tungaanut aammalu ataatsimoortumik tapiissutit annikillissutaannik aningaasalersuinissamit allaanerusunut tunniussisoqartalersinnaalernissaata tungaanut, Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik siulersuisoqarani aammalu minnerpaamiittunik ingerlatsinermut aningaasartuuteqarluni allaffissornikkut imaluunniit inuussutissarsiuutigalugu suliassaqarfinnik ingerlatsisuusartut atornerisigut ingerlanneqarsinnaassanersoq isumaliutersuutigissallugu pissutissaqarpoq.

Ataatsimut isigalugu naatsorsuutigineqarpoq allannguutissatut siunnersuut, qaqugu aammalu suut piunasaqaatigalugit aningaasaateqarfimmit aningaasanik ukiup siuliani ernianit annertunerusunik tunniussisoqarsinnaanissaanut ilusiliamik, aammalu aningaasaliisarnermut politikkimimi aamma aningaasaateqarfiup allaffissornikkut aquneqarnerani pituttorsimaffinnik qasukkartitsinissamut periarfissanik misissuisunik imaqartoq aatsaat 2016-imi ukiaanerani ataatsimiinnissamut atatillugu saqqummiunneqarsinnaassasoq.

Immikkoortoq 120-imi aalajangiiffigisassatut siunnersuut ilusimisut iluseqarluni itigartinneqassasoq Naalakkersuisut inassutigaat. Peqatigisaanik oqaatigisinnaavara aningaasaateqarfimmit aningaasat qanoq annertutigisut tiguneqarsinnaanersut maleruagassanik sukannernerulersitsinissamut siunnersuuteqarluni, kiisalu aningaasaateqarfiup aningaasaliisarfiinut allaffissornermullu politikkimut eqaannerusumut siunnersuuteqarluni, 2016-imi ukiaanerani ataatsimiinnissamut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussinissaq Naalakkersuisut naatsorsuutigimmassuk.

Immikkoortoq 121-imi aalajangiiffigisassatut siunnersuutip akuerineqarnissaa Naalakkersuisut inassutigaat. Naalakkersuisut 2015-imi ukiaanerani ataatsimiinnissamut, akissuteqaatinni siusinnerusukkut oqaatigineqartutut, aatsitassarsiornermi aningaasaateqarfik pillugu inatsisip allannguuteqartinneqarnissaanik siunnersuummik saqqummiussiniarput.

Kiisalu immikkoortoq 122-imi aalajangiiffigisassatut siunnersuut ilusimisut iluseqartillugu itigartinneqassasoq inassutigineqarpoq. Peqatigisaanik oqaatigisinnaavara, siusinnerusukkut akissuteqaatinni oqaatigineqartutut, 2016-imi upernaakkut ataatsimiinnissamut Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfimmut isertitanut nassuiaassummi pigisanik tigussaasunik naatsorsuisarneq pillugu aatsitassarsiornermi aningaasaateqarfik pillugu inatsimmut allannguutissatut siunnersuummik suliqaarnissaq Naalakkersuisut naatsorsuutigimmassuk.

Taamatut oqaaseqarlunga oqallilluarnissamik kissaappassi.